

KERUEN

M.O. ÁÝEZOV
ATYNDAGY ÁDEBIET
JÁNE ÓNER
INSTITYTYNYŇ

HABARSHYSY

M.O. AUEZOV INSTITUTE
OF LITERATURE AND ART

HERALD

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ
И ИСКУССТВА ИМЕНИ
М.О.АУЭЗОВА

ВЕСТНИК

№3, 76-ТОМ

2022

ISSN 2078-8134

**М.О.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ
ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ**

КЕРУЕН

ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

2005 жылы құрылған

**№3, 76-том
2022**

ISSN 2078-8134

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ И ИСКУССТВА
ИМ. М.О.АУЭЗОВА

КЕРУЕН

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

основан в 2005 году

№3, том 76
2022

ISSN 2078-8134

**M.O.AUEZOV INSTITUTE OF
LITERATURE AND ART**

KERUEN

SCIENTIFIC JOURNAL

founded in 2005

№3, 76 vol
2022

Ғылыми журнал

Ғылыми журнал 2005
жылдан бері шығады.

Құрылтайшысы және
баспагері:

М.О. Әуезов атындағы Әдебиет
және өнер институты

Редакция мен баспагер
мекен жайы:

Заңды мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Шевченко к-сі, 28,
050010,

Нақты мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Құрманғазы к-сі, 29,
2-қабат, 050010,

Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

Электрондық пошта:
keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Жылына 4 рет жарық көреді.

Журнал 2005 жылғы
24 наурызда Қазақстан
Республикасының Мәдениет,
ақпарат және спорт
министрлігі, Ақпарат және
мұрағат комитетінде тіркелген.
Тіркеу куәлігі: 2005 жылғы 24
наурыздағы №5844-Ж.

«КЕРУЕН»

№3, 76-том, 2022

Бас редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Ісләмжанұлы,
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА
корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институтының бас директоры
(Алматы, Қазақстан)

Бас редактордың орынбасарлары:

Ғылыми редактор:

ҚАЛИЕВА Альмира Қайыртайқызы, фило-
логия ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов
атындағы Әдебиет және өнер институты бас
директорының ғылым жөніндегі орынбасары
(Алматы, Қазақстан)

Жауапты редакторлар:

СҰЛТАН Ертай, PhD, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институты бас директорының
орынбасары (Алматы, Қазақстан)

САРСЕНБАЕВА Жансұлу Баденқызы,
магистр, М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және
өнер институтының ғылыми қызметкері
(Алматы, Қазақстан)

Научный журнал

Журнал издается с 2005
года.

Учредитель и издатель:

Институт литературы и
искусства
им. М.О. Ауэзова.

Адрес редакции и издателя:

Юридический адрес:
Казахстан, г. Алматы, ул.
Шевченко 28, 050010,
Фактический адрес: Казахстан,
г. Алматы, ул. Курмангазы 29,
2 этаж. 050010,
Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.
Email: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Выходит 4 раза в год

**Журнал зарегистрирован
24 марта 2005 года в
Комитете информации
и архивов Министерства
культуры, информации и
спорта**

Республики Казахстан.

**Свидетельство о регистрации:
24 марта 2005 г. №5844-Ж.**

«КЕРУЕН»

№3, том 76, 2022

Главный редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович,
доктор филологических наук, член-корреспон-
дент НАН РК, генеральный директор Института
литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы,
Казахстан)

Заместители главного редактора:

Научный редактор:

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат
филологических наук, заместитель по науке
генерального директора Института литературы
и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Ответственный редакторы:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генераль-
ного директора Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

САРСЕНБАЕВА Жансулу Баденовна, магистр,
научный сотрудник Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Scientific journal

The journal has been
published
since 2005

Constitutor and publisher:

M.O. Auezov Institute of
Literature and Art

**Address of the editorial and
publishing office:**

28, Shevchenko str., Almaty,
050010, Kazakhstan

Tel.: +7 (727) 272-74-11,

+7 (727) 300-32-45.

E-mail: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Published 4 times a year

**The journal was registered
on March 24, 2005 in the
Committee of Information and
Archives of the Ministry of
Culture, Information and Sports
of the Republic of Kazakhstan.
Registration certificate: March
24, 2005 No. 5844-Zh.**

«KERUEN»

№3, 76 vol, 2022

Editor-in-Chief:

MATYZHANOV Kenzhekhan Islamzhanovich,
Doctor of Philology, Corresponding Member of
the National Academy of Sciences of the Republic
of Kazakhstan, Director General of the Institute of
Literature and Art named after MO Auezov (Almaty,
Kazakhstan)

Deputy Editors-in-Chiefs:

Scientific editor:

KALIEVA Almira Kairtayevna, Candidate of
Philological Sciences, Deputy Director General for
Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and
Art (Almaty, Kazakhstan)

Responsible Editors:

SULTAN Yertay, PhD, Deputy Director General
of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art
(Almaty, Kazakhstan)

SARSEN BAYEVA Zhansulu Badenovna, Master's
degree, researcher at the M.O. Auezov Institute of
Literature and Art (Almaty, Kazakhstan).

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА:

БАС РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Исламжанұлы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СҰЛТАН Ермай, PhD, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІ:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Қазақстан Республикасы Президентінің кеңесшісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ахмет Байұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ филология факультетінің деканы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серік Нығметоллаұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМІРБОЛАТ Алуа Берікбайқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НҰРҒАЛИ Қадша Рүстембековна, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің орыс филологиясы кафедрасы меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гүлжахан Жұмабердіқызы, филология ғылымдарының докторы, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

ҚАЛИЕВА Алмира Қайыртайқызы, филология ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының ғылым жөніндегі орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

ҚЫДЫР Төрәлі Еділбайұы, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШӘРІПОВА Диляра Сафарғалиқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Ақлима Қайырденқызы, өнертану кандидаты, доцент, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

ҚАЗТУҒАНОВА Айнұр Жасанбергенқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТҰРМАҒАМБЕТОВА Бақыт, өнертану кандидаты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің доценті (Атырау, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖҮНДІБАЕВА Арай Қанатияқызы, PhD, қауымдастырылған профессор, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық Білім Академиясының Қазақ тілі, Қазақ әдебиеті, Қазақстан тарихы зертханасының меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гүлназ Рахымқызы, PhD, қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының оқытушысы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС:
БАГНО Всеволод Евгеньевич, филология ғылымдарының докторы, профессор, Ресей Ғылым академиясының корреспондент-мүшесі (Санкт-Петербург, Ресей)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДІРБАЙ Гүлнар Турабекқызы, тарих ғылымдарының докторы, Колумбия университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

СНАМОРРО Antonio Chicharro, ғылым докторы, философия және қолжазба факультетінің профессоры (Гранада, Испания) H = 2

КРАСОВСКАЯ Аксиния, филология ғылымдарының докторы, профессор, Бухарест Университеті (Бухарест, Румыния) H = 1

НИКОЛАС Мари, филология ғылымдарының докторы, профессор, Лихай Университеті (Пенсильвания, АҚШ) H = 1

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)
Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханович, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, советник Президента Республики Казахстан (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, главный научный сотрудник Института языкознания имени Ахмета Байтурсынова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омурбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, декан филологического факультета КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серик Ныгметоллаевич, доктор филологических наук, профессор кафедры казахской литературы Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМИРБОЛАТ Алуа Берикбаевна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой казахской литературы и теории литературы КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НУРГАЛИ Кадиша Рустембековна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой русской филологии Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гульжанхан Жумабердыевна, доктор филологических наук, доцент, главный научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат филологических наук, заместитель по науке генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

КЫДЫР Торали Едилбай, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШАРИПОВА Дилра Сафаргалиевна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Акlima Каурденовна, кандидат искусствоведения, доцент Казахской национальной консерватории имени Курмангазы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

КАЗТУГАНОВА Айнур Жасанбергеневна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТУРМАГАМБЕТОВА Бахыт Жолдыбаевна, кандидат искусствоведения, музыковед, доцент кафедры музыки и искусства Атырау Университет им. Х.Досмухамедова (Атырау, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖУНДИБАЕВА Арай Канатиевна, PhD, ассоциированный профессор, заведующий лабораторией казахского языка, казахской литературы, истории Казахстана Национальной академии образования имени И. Алтынсарина Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гульназ Рахимовна, PhD, преподаватель кафедры казахской литературы и теории литературы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

БАГНО Всеволод Евгеньевич, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент Российской академии наук (Санкт-Петербург, Россия)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДИРБАЙ Гульнар Турабековна, доктор исторических наук, профессор Колумбийского университета (Нью-Йорк, США)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

SHAMORRO Antonio Chicharro, доктор наук, профессор Гранадского университета, заведующий факультета философии и рукописи (Гранада, Испания) N = 2

КРАСОВСКАЯ Аксинья, доктор филологических наук, профессор, Бухарестский университет (Бухарест, Румыния) N = 1

НИКОЛАС Мари, доктор филологических наук, профессор, Университет Лихай (Пенсильвания, США) N = 1

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF:

MATYZZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General director of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SULTAN Yertay, Ph.D., Vice-general director of M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanovich, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, President's advisor of the Republic of Kazakhstan (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

BAZARBAYEVA Zeynep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Chief Researcher of the Akhmet Baitursynov Institute of Linguistics (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ZHOLDASBEKOVA Bayan Omirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Dean of the Philological Faculty of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

NEGIMOV Serik Nygmetollayevich, Doctor of Philology, Professor of the Department of Kazakh Literature of L.Gumilev Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=searchauthorlookup>

TEMIRBOLAT Alua Berikbayevna, Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Kazakh Literature and Literary Theory of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

NURGALI Kadisha Rustembekovna, Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Russian Philology L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ORDA Gulzhakhan Zhumberdyevna, Doctor of Philology, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

KALIYEVA Almira Kairtayevna, Candidate of Philological Sciences, Deputy Director General for Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ANANYEVA Svetlana Viktorovna, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=searchauthorlookup>

KYDYR Torali Edilbay, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

SHARIPOVA Dilyara Safargaliyeva, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher at the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

OMAROVA Aklima Kairdenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Kurmangazy Kazakh National Conservatory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

KAZTUGANOVA Ainur Zhasanbergenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

TURMAGAMBETOVA Bakhyt Zholdybayevna, Candidate of Art History, Senior lecturer at the Department of Music and Art of H.Dosmukhamedov Atyrau University (Atyrau, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ZHUNDIBAYEVA Arai Kanapiyevna, PhD, Associate Professor, Head of the Laboratory of the Kazakh language, Kazakh Literature, History of Kazakhstan of the I. Altynsarin National Academy of Education (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

DAUTOVA Gulnaz Rakhimovna, PhD, Lecturer, Department of Kazakh Literature and Literary Theory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL:

BAGNO Vsevolod, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences (Saint Petersburg, Russia)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

KENDIRBAY Gulnar Turabekovna, Doctor of Historical Sciences, Professor of Columbia University (New York, USA)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

CHAMORRO Antonio Chicharro, Doctor of Sciences, Professor of Granada University, Head of the Faculty of Philosophy and Manuscript (Granada, Spain)
H = 2

KRASOVSKAYA Aksinia, Doctor of Philology, Professor, Bucharest University (Bucharest, Romania)
H = 1

NIKOLAS Mary, Doctor of Philology, Professor, Lehigh University (Pennsylvania, USA)
H = 1

МАЗМҰНЫ

Бас редактордың алғы сөзі.....14

Әдебиеттану

<i>Даутұлы Т., Матыжанов К.С.</i> Жаңылтпаштардың құрылымындағы ұйқастың рөлі.....	17
<i>Мәдібаева Қ.Қ.</i> Ахмет Байтұрсынұлының әдебиеттану терминдерін қалыптау ұстанымы.....	26
<i>Кажытай Б.К., Оразбек М.С.</i> Оксюморон – поэтикалық категория.....	37
<i>Әуесбаева П.Т.</i> Ауызша әңгімелердің тақырыптық-идеялық және поэтикалық сипаты.....	48
<i>Нұрдәулетова Б.И., Нұржан А.С.</i> Жерлеу орындарындағы суреттердің сакралды семантикасы (Маңғыстау аймағы мысалында).....	61
<i>Бейсенұлы Ж., Шаймерденова Қ.Қ., Мамаева Г.Б.</i> Мағжан мен Чолпан шығармашылығындағы ортақ сарындар.....	77
<i>Тұяқбаев Ғ.Ә., Тайман С.Т., Уразова А.К.</i> Мұстафа Шоқайдың эпистолярлық мұрасы.....	91
<i>Джумағалиева У.З., Демченко Л.Н., Ананьева С.В.</i> В. Михайловтың «Аспан мен жер арасындағы бір өзі...» роман-эссесі рецептивтік эстетика мән-мәтінінде.....	101
<i>Жанбершиева Ұ.Н., Оралова Г.С.</i> Сыр бойында туған аңыздардың ұлттық сананы жаңғыртудағы маңызы.....	111
<i>Ислямбекова А.К., Оздемир Н.</i> Балалар ойындарының тұлғалық даму үдерісіндегі әсері және ерекшеліктері.....	120
<i>Аубакирова Қ.Қ., Камешева Г.А., Мустафаева А.А.</i> Мәмлүктер кезіндегі әдеби ескерткіштер және «Иршәдул-мулук уәс-салатин» ескерткіші (XIII-XV ғ.).....	128
<i>Хуатбекұлы Е.</i> Балаларға арналған шығармаларда шындықты бейнелеу (Б. Әділ шығармаларының негізінде).....	137
<i>Худайбергенов Н.Д.</i> Ескен Елубаев поэзиясындағы ұлттық құндылықтар жүйесінің көркемдік ерекшеліктері.....	149
<i>Баязитов Б.Б.</i> Қазіргі қазақ поэзиясындағы психологизм.....	161
<i>Набиолла Н.</i> Таласбек Әсемқұловтың «Талтүс» романындағы фольклоризм.....	173
<i>Калижарова Ж.Т.</i> Қазақ әдебиетіндегі эпистолярлық жанрдың тарихы.....	183
<i>Сағатова Ш.Б., Юнисов Е.А.</i> Қазақ мақал-мәтелдеріндегі «ар – ұждан» концептісі.....	194
<i>Сұлтанғалиева Р.Б., Харисова Ж.Ж.</i> Әдеби шығармадағы кездейсоқ оқиғалар әлеміндегі кейіпкерлердің алеаторика мен хэппенинг ерекшеліктеріне сай бейнеленуі.....	205
<i>Карбозов Е.К., Шегебаев А.М., Қыргызбаева А.Д.</i> Қазіргі қазақ әңгімелеріндегі сакральдылық ұғым-түсініктердің көркемдік қызметі.....	216

Мәдениеттану

<i>Жұмаш А.Ы., Әбенова Ә.Е., Күлетова Ұ.А.</i> Сахна тілін оқыту әдістерінің ерекшеліктері.....	232
<i>Шарипова Д.С., Ақсақалова Ж.А.</i> Заманауи Қазақстан кескіндемесіндегі тарихи тақырыптың жаңғыруы.....	241
<i>Исламбаева З.У., Ташимова М.М.</i> Заманауи қазақ театр өнеріндегі рухани жаңғырудың көрінісі.....	249
<i>Еркебай А.С.</i> ХХІ ғасырдағы классикалық қойылымдардың сахна тіліндегі жаңашылдығы.....	262
<i>Алимкулова Ж.К., Кубеков Т.Н.</i> «Құлагер» қойылымындағы актерлердің шеберлік тәсілі және кейіпкер сомдаудың стилі.....	272
<i>Кенджақұлова А. Б., Әлжанов Ғ.М.</i> Қазіргі қазақ станокты графикасындағы фольклорлық мотивтер.....	285
<i>Әден Ж.Ш., Сансызбаева С.К.</i> Билингвизм трансмәдени коммуникация құбылысы ретінде.....	304

СОДЕРЖАНИЕ

Обращение главного редактора.....15

ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ

<i>Даутулы Т., Матыжанов К.С.</i> Роль рифм в структуре скороговорок.....	17
<i>Мадибаета К.К.</i> Принцип Ахмета Байтурсынова образования литературных терминов.....	26
<i>Кажытай Б.К., Оразбек М.С.</i> Оксюморон – поэтическая категория.....	37
<i>Ауесбаева П.Т.</i> Идеино-тематический и поэтический характер устных рассказов.....	48
<i>Нурдаулетова Б.И., Нуржан А.С.</i> Сакральная семантика изображений в захоронениях (на примере Мангистауской области).....	61
<i>Бейсенулы Ж., Шаймерденова К.К., Мамаева Г.Б.</i> Общие направления в творчестве Магжана и Чолпана.....	77
<i>Тыякбаев Г.А., Тайман С.Т., Уразова А.К.</i> Эпистолярное наследие Мустафы Шокая.....	91
<i>Джумагалиева У.З., Демченко Л.Н., Ананьева С.В.</i> Роман-эссе В. Михайлова «Один меж небом и землей...» в контексте рецептивной эстетики.....	101
<i>Жанбердиева У.Н., Оралова Г.С.</i> Роль мифов рожденных на берегу Сыра в возрождении национального сознания.....	111
<i>Ислямбекова А.К., Оздемир Н.</i> Влияние и особенности детских игр в процессе личностного развития детей.....	120
<i>Аубакирова К.К., Камишева Г.А., Мустафаева А.А.</i> Литературные памятники мамлюкского периода и письменный памятник «Иршадудль-мулук уас-салатин» (XIII-XV вв.).....	128
<i>Хуатбекұлы Е.</i> Изображение действительности в произведениях для детей (По произведениям Б. Адила).....	137
<i>Худайбергенов Н.Д.</i> Художественные особенности системы национальных ценностей в поэзии Ескена Елубаева.....	149
<i>Баязитов Б.Б.</i> Психологизм в современной казахской поэзии.....	161
<i>Набиолла Н.</i> Фольклоризм в романе Таласбека Асемкулова «Талтус».....	173
<i>Калижарова Ж.Т.</i> История эпистолярного жанра в казахской литературе.....	183
<i>Сагатов Ш.Б., Юнисов Е.А.</i> Концепт «совесть» в казахских пословицах.....	194
<i>Султангалиева Р.Б., Харисова Ж.Ж.</i> Отражение персонажей в мире случайных событий в литературном произведении в соответствии с особенностями алеаторики и хэппенинг.....	205
<i>Карбозов Е.К., Шегебаев А.М., Киргизбаева А.Д.</i> Художественная функция концептов сакральности в современных казахских рассказах.....	216

КУЛЬТУРОЛОГИЯ

<i>Жумаши А.Ы., Абеннова А.Е., Кулетова У.А.</i> Особенности методики обучения сценической речи.....	232
<i>Шаринова Д.С., Аксакалова Ж.А.</i> Модернизация исторической темы в живописи современного Казахстана.....	241
<i>Исламбаева З.У., Ташимова М.М.</i> Отражение духовной модернизации современного казахского театрального искусства.....	249
<i>Еркебай А.С.</i> Новизна сценической речи в классических постановках XXI века.....	262
<i>Алимкулова Ж.К., Кубеков Т.Н.</i> Способ работы актеров в постановке «Кулагер» и стиль исполнения персонажа.....	272
<i>Кенжакулова А.Б., Альжанов Г.М.</i> Фольклорные мотивы в современной казахской станковой графике.....	285
<i>Әден Ж.Ш., Сансызбаева С.К.</i> Двухязычие как феномен транскультурной коммуникации.....	304

CONTENT

Editor-in-chief's address.....16

LITERARY STUDIES

<i>Dautuly T., Matyzhanov K.S.</i> Phe role of rhymes in the structure of tongue twisters.....	17
<i>Madibayeva K.K.</i> Akhmet Baitursynov's principle of formation of literary terms.....	26
<i>Kazhytay B.K., Orazbek M.S.</i> Oxymoron – poetic category.....	37
<i>Auyesbayeva P.T.</i> Thematic-ideological and poetic character of oral narratives.....	48
<i>Nurdauletova B.I., Nurzhan A.S.</i> Sacred semantics of images in burial places (on the example of Mangystau region).....	61
<i>Beisenuly Zh., Shaimerdenova K.K., Mamayeva G.B.</i> Common trends in creative activities of Magzhana and Cholpon.....	77
<i>Tuyakbayev G.A., Taiman S.T., Urazova A.K.</i> Epistolary legacy of Mustafa Shokay.....	91
<i>Dzhumagalieva U.S., Demchenko L.N., Ananyeva S.V.</i> Roman-essay by V. Mikhailov «One between heaven and earth ...» in the context of receptive aesthetics.....	101
<i>Zhanbershiyeva U.N., Oralova G.S.</i> The significance of the Syr land legends in modernizing the national consciousness.....	111
<i>Islymbekova A.K., Ozdemir N.</i> Influence and features of children`s games in the process of personal development of children.....	120
<i>Aubakirova K.K., Kamisheva G.A., Mustafayeva A.A.</i> Literary monuments in the Mamluk period and the manuscript "Irshadul-muluk uas-salatin" (13-15th centuries).....	128
<i>Khuatbekuly Y.</i> Representation of reality in works for children (Based on the works of B. Adil).....	137
<i>Khudaibergenov N.D.</i> Artistic features of the system of national values in the poetry of Yesken Yelubaev.....	149
<i>Bayazitov B.B.</i> Psychologism in modern kazakh poetry.....	161
<i>Nabiolla N.</i> Folklorism in Talasbek Asemkulov's novel «Taltus».....	173
<i>Kalizharova Zh.T.</i> The history of the epistolary genre in Kazakh literature.....	183
<i>Sagatova Sh.B., Yunissov Y.A.</i> The meaning of the «conscience» concept in Kazakh proverbs.....	194
<i>Sultangaliyeva R.B., Kharisova Zh.Zh.</i> Reflection of characters in the world of random events in a literary work according to the features of aleatorics and happening.....	205
<i>Karbozov Y.K., Shegebayev A.M., Kyrgyzbayeva A.D.</i> The artistic function of the concepts of sacredness in modern Kazakh stories.....	216

CULTURAL STUDIES

<i>Zhumash A.I., Abenova A.E., Kuletova U.A.</i> Features of the medical science of scenic speech training.....	232
<i>Sharipova D.S., Axakalova Zh.A.</i> Modernization of the historical theme in the painting of modern Kazakhstan.....	241
<i>Islambayeva Z.U., Tauumova M.M.</i> A reflection of the spiritual modernization of the modern Kazakh theatrical art.....	249
<i>Yerkebay A.</i> Novelty of stage language in classical plays of XXI century.....	262
<i>Alimkulova Zh.K., Kubekov T.N.</i> The way the actors work in the production of "Kulager" and the style of performance of the character.....	272
<i>Kenjakulova A.B., Alzhanov G.M.</i> Folklore motifs in modern Kazakh easel graphics.....	285
<i>Aden Zh.Sh., Sansyzybayeva S.K.</i> Bilingualism as a phenomenon of transcultural communication.....	304

Құрметті оқырмандар, әріптестер, достар!

Сіз «Керуен» ғылыми журналының кезекті санын ашып отырсыз.

Журнал мақалалары CrossRef дерекқорында тіркеледі және әр автордың мақаласына DOI - электронды құжаттарға сілтеме жасау үшін пайдаланылатын цифрлық объект идентификаторы беріледі. Журнал «Ұлттық ғылыми-техникалық сараптама орталығы» акционерлік қоғамның (NCSTE) Қазақстандық дәйексөздер базасында (KazBC) индекстеледі. Алдағы уақыттарда авторларды Web of Science және Scopus халықаралық дәйексөздер базасына енгізілген басылымдарда қабылданған стандарттарға сәйкес жарияланымдар дайындауға бағдарлай бастаймыз. Бұған дейін аннотация мен кілт сөздердің көлеміне қойылатын талаптар реттелген.

Журналдың редакциялық алқасына қазақстандық және шетелдік жетекші ғалымдар кіреді. Журнал авторлардың жарияланымдарының ақпараттық ашықтығы мен қолжетімділігі саясатын ұстанады; мақалалар журналдың веб-сайтында үш тілде толық мәтінді қол жетімділікпен орналастырылған.

Журналдың мақсаты- гуманитарлық ғылымдар саласындағы жаңа жетістіктердің нәтижесі бойынша ақпарат беру.

Журналдың міндеттері:

Бұрын жарияланбаған және басқа журналда жариялау үшін ұсынылмаған түпнұсқа жоғары сапалы ғылыми мақалаларды қабылдау.

Авторлық құқыққа қатысты Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және жариялау этикасы бойынша әлемдік тәжірибеде жалпы қабылданған ережелерге сүйену.

Келесі гуманитарлық ғылымдар саласындағы жаңа зерттеулерді қамту:

1. Әдебиеттану
2. Мәдениеттану

Құрметпен, «Керуен» журналының бас редакторы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан) МАТЫДЖАНОВ Кенжесхан Ісләмжанұлы

Уважаемые читатели, коллеги, единомышленники, друзья!

Перед вами очередной номер научного журнала «**Керуен**».

Статьи журнала регистрируются в БД CrossRef и к каждой авторской статье обязательно присваивается DOI – цифровой идентификатор объекта, который используется для обеспечения цитирования, ссылки и выхода на электронные документы. Журнал индексируется Казахстанской базой цитирования (КазБЦ) АО «Национальный центр государственной научно-технической экспертизы» (НЦГНТЭ). Постепенно мы начинаем ориентировать авторов на подготовку публикаций по стандартам, принятым в изданиях, входящих в международные базы цитирований Web of Science и Scopus. Ранее уже были скорректированы требования к объему аннотации и ключевым словам.

В составе редакционной коллегии журнала представлены ведущие казахстанские и зарубежные ученые. Журнал следует политике информационной открытости и доступности публикаций авторов, статьи размещаются на сайте журнала на трех языках в полнотекстовом доступе.

Целью журнала является распространение научной информации и привлечение новых авторов. Журнал инициирует дискуссии по результатам новых достижений в области гуманитарных наук.

Задачи журнала:

Принимать оригинальные высококачественные научные статьи, ранее не опубликованные и не представленные для публикации в другом журнале.

Опирается на требования законодательства Республики Казахстан в отношении авторского права и общепринятые в мировой практике положения по публикационной этике.

Ориентироваться на охват публикаций по следующим специальностям в области гуманитарных наук.

1. Литературоведение
2. Культурология

С уважением и надеждой на сотрудничество, главный редактор «Керуен», доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович.

Dear readers, colleagues, associates, friends!

Here is the next issue of the scientific journal "Keruen".

Journal articles are registered in the CrossRef database and a DOI is necessarily assigned to each author's article - a digital object identifier that is used to provide citation, reference and output to electronic documents. The journal is indexed by the Kazakhstan Citation Database (KazCD) of the National Center for State Scientific and Technical Expertise JSC (NCSTE). Gradually, we begin to orient the authors to the preparation of publications according to the standards adopted in the editions included in the international citation databases Web of Science and Scopus. Previously, the requirements for the volume of the annotation and keywords have already been adjusted.

The editorial board of the journal includes leading Kazakhstani and foreign scientists. The journal follows the policy of information openness and accessibility of authors' publications; articles are posted on the journal's website in three languages in full-text access.

The purpose of the journal is to disseminate scientific information and attract new authors. The journal initiates discussions on the outcome of new advances in the humanities.

The tasks of the journal:

Accept original high quality scientific articles that have not been previously published or submitted for publication in another journal.

Rely on the requirements of the legislation of the Republic of Kazakhstan in relation to copyright and generally accepted in world practice provisions on publication ethics.

Focus on the coverage of publications in the following specialties: humanitarian sciences

1. Literary studies
2. Cultural studies

With respect and hope for cooperation, Editor-in-chief of "Keruen", Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General Director of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art MATYZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich.

Дәутұлы Т.¹, Матыжанов К.С.²

М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты,

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

Алматы, Қазақстан

e-mail: dautuly2019@gmail.com, kmatyghanov@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9532-0909, 0000-0002-7016-0304

ЖАҢЫЛТПАШТАРДЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫНДАҒЫ ҰЙҚАСТЫҢ РӨЛІ

Аңдатпа. Мақалада қазақ фольклорындағы ұсақ жанрлардың бірі жаңылтпаштың, бала тілін ұстарту сынды өзіндік тәрбиелік рөлінен тыс, мәдени-әлеуметтік категориялармен қоса фольклорлық-этнографиялық, эстетикалық тұрғыдан баланы көркем ойлауға жетелейтін құндылығы сөз болады. Сонымен бірге дәстүрлі жаңылтпаштар мен авторлық жаңылтпаштардағы ұйқастың рөлі жаңылтпаш пен тақпақтың мазмұндық, құрылымдық, көркемдік айшықтары салыстырмалы түрде сараланады. Көп жағдайда жаңылтпаштың тәрбиелік жағына баса назар аударылып, оның баланың көркем ойлау мүмкүндігін дамытатын ұйқасты, үйлесімді құрылымы ескеріле бермейтіндігіне назар аударылады.

Қазақ тіліндегі ұйқасқа бейім сөздердің соншалық молдығы, әр сөзін мақалдап, тақпақтап сөйлейтін бабаларымыз қалдырған құнды мұралардың бірі жаңылтпаштағы ұйқастың өзіндік ерекшеліктері мен қасиеттері, ұйқас туралы әдебиет зерттеушілерінің көп түрлі ой-толғамдары мен пайымдаулары нақты мысалдар мен егжей-тегжейлі дәйектеледі. Ұйқас өленнің сыртқы түріне ғана емес, ішкі сыры мен кырына да тікелей қатысы бар ойды жеткізу тәсілі әрі тілді оймен көркемдеп жеткізу амалы. Ол өленнің сыртқы суреткерлік келбеті үшін ғана емес, ішкі ой-қиял иірімі үшін де ауадай қажет.

Мақаланың қорытынды бөлімінде мынадай түйіндеулер жасалады. Қатаң және ұяң дыбыстардан құралған сөздер мен сөз тіркестерінен құралған жаңылтпаштар еркін ұйқасып келіп, жүйелі қисын негізіндегі мәтіннен қисынсыздық тудырып, күлкі шақырады. Жаңылтпаштағы мұндай құбылыс, балаларда да ересектерді де эстетикалық ләззатқа бөлейді. Міне, бұл жаңылтпаш жанрындағы айтылуы бір-біріне жақын, ұйқасқа бейім сөздер мен сөз тіркестерінің, тақпақ құрылымындағы ұйқастардан өзгеше екендігін айқын аңғартады.

Ең бастысы, жаңылтпашты жеке жанрлық түр ретінде ерекшелейтін де, оқырманға тартымды да, әсерлі етіп жеткізетін басты қасиеті оның ұйқасты, үйлесімді сөзге құрылатындығында.

Кілт сөздер: жаңылтпаш, тақпақ, ұйқас, ырғақ, қара сөз, тәрбие, тіл ұстарту, ойын, жанр, бала.

Кіріспе. Фольклордағы әрбір жанрдың көркемдік-поэтикалық ерекшелігін өз алдына зерттеп-зерделеу сол жанр табиғатын жан-жақты саралау үшін аса қажет. Жаңылтпаш – қазақ фольклорында өзінше табиғаты бар жанрлық түр. Жаңылтпаштағы қайталау, ырғақ, айқындау, әсерлеу фольклордағы жұмбақ, өтірік өлең және тақпақ сынды көпшілік жанрларымен еншілес. Жаңылтпаш жанры, өзінің тәрбиелік маңызы мен тіл ұстарту рөлінен тыс, баланы көркем ойлауға жетелейтін эстетикалық құндылыққа ие екендігін баса айтқан жөн.

«Көркем ойлау баланың қиялын шарықтатып, айналадағы құбылыстардың шынайы бейнесінің күнгеі жағы мен теріскей жағын айыра білуде маңызды рөл атқарады. Саналық таным деңгейіне әлі көтеріле қоймаған сәбилік сана сезімдік таным шеңберінде танып-білуге бейім болады» Ислямбекова А., Матыжанов К. (2022: 76).

Сондықтан жаңылтпаштың көркем ойлау жүйесіне тән эстетикалық құндылығына баса назар аудару керек екендігі анық.

Жаңылтпаш жанрында ұйқастың өте белсенді рөлге ие екендігін аңғару қиын емес. Ұйқас жөнінде шығыс танушы ғалым Т. Ковальский «Түркі тілдес елдердің поэзиясында ұйқас көне заманда-ақ қалыптасып, өзінше бөлек сипат алып, содан бері қолданылып келеді», – деген пікір айтқан. Осыған ұқсас пікірлерді Е.Э. Бертельс, В.М. Жирмунский сияқты ғалымдардың еңбектерінен де кездестіреміз. Шоқан қазақ поэзиясында тіпті суырып салма ақындар да ұйқасыз өлең шығармайтынын атап айтады. Жаңылтпаштардың құрылымындағы ұйқастың рөлін сөз ету үшін, оның құрылысындағы әдіс-тәсілдердің басқа жанрлардан өзгешелігін ажырату оншалықты қиындық тудырмайды. Жаңылтпаштың поэзиялық құрылымы мен көркемдік кестесі жайлы фольклористер мен әдебиет зерттеушілерінің тұжырымдарын саралай отырып біз бұл мақалада ұйқастың жаңылтпаш жанрындағы ерекшеліктеріне арнайы тоқталуды жөн санадық.

Материялдар мен әдістер. Зерттеу жұмысының материялы ретінде ұйқас жөнінде шығыс танушы ғалым Т. Ковальскийдің поэзиядағы ұйқас жайында айтқан пікірін қолдаушылар Е.Э. Бертельс, В.М. Жирмунский сияқты ғалымдардың және Шоқан Уәлихановтың «қазақ поэзиясында тіпті суырып салма ақындар да ұйқасыз өлең шығармайтын», – деген тұжырымын ескере отырып, жаңылтпаштың поэзиялық құрылымы мен көркемдік кестесі жайлы фольклористер мен әдебиет зерттеушілерінің тұжырымдары салыстырмалы-салғастырмалы, жүйелі-кешенді және әдеби-тарихи саралау сияқты ғылыми әдіс-тәсілдер пайдаланылды. Сондай-ақ осы тақырыпты зерттеудің теориялық негізі ретінде З. Ахметов, Т. Шаңбаевтар құрастырған: «Әдебиеттану. Терминдер сөздігі», А. Байтұрсыновтың «Әдебиет танытқыш», «Зерттеу мен өлеңдер», Ү. Байсүгірова қатарлылардың «Кәсіптік қазақ тілі: оқу құралы», С.А. Қасқабасов, Ж.Ә. Аймұхамбет, «қазақ фольклоры», С. Негимов «Ақын-жыраулар поэзиясының бейнелілігі», А. Исләмбекова, К. Матыжанов «Қазақ балалар ойын фольклорын зерттеудегі көкейкесті мәселелер», Д. Жахан «Рәсімдік ойындардың тарихи даму сипаты» сияқты еңбектердегі осы тақырып жайлы, әдеби-ғылыми, сын-зерттеу жұмыстары мен еңбектері басшылыққа алынды.

Зерттеу нәтижесі. Адамзаттың дүние танымының дамуы мен қалыптасуына өнердің маңызды рөл атақаратыны белгілі. Солайда, сөз өнері мен сөйлеу өнерінің фольклордан бастау алып, адамның рухани кемелденіп, танымы өсіп, талғамының байуына ықпалы зор болды. Қазақ фольклорындағы ұсақ жанрлардың бірі жаңылтпаштардың құрамындағы ұйқастың рөлі, бұдан бұрын тереңдей зерттеле қоймаса да, бүгінгі заман көкжиегімен қарағанда, жан-жақты зерттей түсудің маңызы ұлт руханияты үшін қажеттілігі зор болып тұр. Дала фольклорының антологиясы: Он томдық (Т. Әлбеков, Н. Сәрсек, Ж. Салтақова. 2020:226) жаңылтпаш жайлы анықтама беріліп, қолжазба қорындағы жаңылтпаштардың салаланып енгізілуі, Исләмжанұлы К. «Рухани уыз» көпшілік оқырман қауымға арналған еңбегінде жаңылтпашты ойындық фольклор тобына жатқызып, ол туралы тың пікірлер айтылып, өзекті мәселелер қарастырылды. Бұл мақалада аталған еңбектердегі зерттеулерге сүйене отырып,

жаңылтпаштардың құрамындағы ұйқастар рөлінің өсу-өзгеру жолдарына ғылыми теориялық талдау жасалды.

Талқылануы. Әдебиет танушы ғалымдардың ұйқас табиғаты және ұйқастың ерекшеліктері туралы көзқарастары алуан түрлі. Олардың сан түрлілігі сондай, кейде бірін-бірі толықтырып жатса, енді бірде бір-біріне қарама-қайшы келіп жатады.

Қазақ тілі қара өлең ұйқасынан бастап егіз, шұбыртпалы т.б. ұйқасқа бай тілдердің қатарына жатады. Бұл арада біз «жаңылтпаш деген аты жаңылтудан шыққан, қатарынан қайта-қайта шапшаң айтқанда, я тіл келмейтін, я тіл басқа сөз қылып бұрып кететін сөздердің басын құрап, келістірген шығарма – жаңылтпаш деп аталады» (Байтұрсынов, 2003: 113) деген пайымдау бойынша сөз ойыны болып келетін жаңылтпаштардың құрылымдық ерекшелігіне деген, ондағы ұйқастың қолданылу ерекшеліктері мен құбылмалы қасиетіне шынайы түрде көз жеткізе аламыз.

Жаңылтпаштың өзіне тән басты ерекшелігі – көлемі шағын, құрылымы жағынан жұмыр, шымыр болып келетіні. Кейде образға өрілген кішкене ғана ұғымды білдіретін сөйлем, өлең жолдарымен үйлеседі. Жаңылтпаш құрылымындағы осы ерекшеліктерге қарағанда мақал-мәтелге жақындығы аңғарылады. Академик Зәки Ахметовтың төмендегі пікірінің жаңылтпашқа да қатысты жақтары бар: «Мақал-мәтел де басқа поэтикалық формалардың үлгілері тәрізді кейде шағын сөйлемдерден тұрады. Мұндай жағдайда ол қарапайым ғана ырғақты-құрылымдық түрге иеленеді, әдетте аяқталған ырғақтық құрылымдық түрге иеленбесе де түрлі дыбыстық қайталаулар арқылы беріледі» (Ахметов 1964: 212). Мысалы:

Бұтаның бәрі таяқ,
Біреуі-ақ, ханға таяқ.
Қайыңның «беріші» – «аяқ»
Жарамсызы – «итаяқ».

деген жаңылтпаштың өне бойы тұнып тұрған ұйқастар тізбегі деп айтсақ қателеспейміз. Өйткені екі қайталанған «таяқ» пен «аяқ», және «итаяқ» деген сөздер бұл жаңылтпаштың құрылымында өзара ұйқасып келіп, оның оқырманды жаңылдыруға бейім тұрған сырлы бедерін айшықтап тұрғандай болады. Сол секілді мына бір жаңылтпаштағы ұйқастар да осы ойымызды дәлелдеп тұрғандығын айқын аңғара аламыз.

Зырлатып ұшқыр атпен үш қыраттан,
Ұшқырбай үш қыраттан үш құр атқан.
Ұшқырбай да түспейді ұшқыраттан,
Ұшқыр аттың жанары ұшқын атқан.

Бұл жаңылтпаштағы «үш қыраттан», «үш құр атқан», «ұшқыраттан», «ұшқын атқан» қатарлы ұйқасты сөздер тізбегі бірыңғай тоқ ұйқастар қатарын қалыптастырып, аталмыш жаңылтпаштың сазды сарынын әйгілеп отыр. Мұндағы ұйқасты сөздердің

мағынасы басқа-басқа болғанымен, дыбыстық мәнері бір-біріне өте жақын, оны оқырман оқып, айту барысында белгілі бір сазды әуен сарынының иіріміне түсіп кеткендей болады. Тіпті, бұл жаңылтпашты тез, қайталап айтқан кезде, байқамаса, жаңылып кетіп, сол сөзге жақын екінші бір сөзді айтып қойып, күлкіге қалып жатады.

Фольклорлық ойындардағы күлкі жайында, зерттеуші Жахан Дүйсенгүл: «үйлену рәсімінің құрылымындағы: құдалық, қыз көру, құдаласу, қыз қашар, құда сынау, күйеу сынау т.б. рәсімдер тұсындағы ойын-күлкінің екі жақты сипаты бар. Себебі, отбасылық рәсімдік ойындардың мәні – үйлену салты мен өлім салтының сабақтастығы туралы мифологиялық түсініктермен тамырласып, мұндай ойындардағы күлкісақтау, сақтандыру функциясын да жұмсалған. Күлкі арқылы қиналғанға демеу болу, екі әлемнің арасын бітістіру, тазарту т.б. функциялар атқарған», – дейді. (Жақан 2021:4-13). Сондықтан жаңылтпаштың құрылымындағы бір-біріне өте жақын дыбысталатын әрбір сөздің оқылуына, әсіресе, жаттап алып, өте тез айтқанда туылатын ағаттық пен қателіктен сақтану – жаңылтпаш ойынына қатысқан әрбір бала мен ересектердің баса назар аударатын міндеті.

Жаңылтпаштар көлемі жағынан ықшамды болады да, онда қамтылатын мазмұндар мақал-мәтелдегі сияқты екшеліп сараланған ой қорытындылары болмастан, көбінесе әдеттегі жай ұғым болып ұйқасып келеді. Ондағы айтылатын ойлар өмірдің әр саласынан кездесе береді де, белгілі мәнді білдіреді.

Кейбір жаңылтпаштарда ұйқастың орынына, жай мәнді сөздерден мәнсіз өзгерістерге ұласып кетеді.

Мысалы:

Құдиярбек менің құдам еді,

Не мен Құдиярбекті құдалай алмадым,

Не Құдиярбек мені құдалай алмады, – деген жаңылтпашта «Құдиярбек» сөзі жаңылыс айтылғанда «Құдрайбек» болып мәнсіз өзгеріске түссе, «Құдалай алмады» деген тіркес көбінесе «Құдай алмады» болып бұрынғыдан басқа мәнге ауысады.

Ал тақпақ – жаңылтпаш секілді оқырманын немесе жаттап айтқан адамды жаңылдыруды мақсат етпейді. Өйткені тақпақ дегеніміз ойды ұйқасты мәнді сөздер тізбегінің көмегімен әуезді, нақышты етіп бейнелеп беру. Нақтылап айтқанда: «тақпақ – қазақ өмірінде шешендік дәстүрмен байланысты туған өткір нақыл-ғибараттылық, мәнерлеп айтуға лайықты сөз нұсқасы. Фольклорда өнегелі нақышты сөздер көлемі шағын, жаттап алып айтуға жеңіл өлеңдер «тақпақ» деп аталады. Тақпақтап сөйлеуді сөзді өрнектеп, мақал-мәтелдерді араластырып айту деген мағына берген. Фольклорда өлең-жырлар, дастандар сияқты көбінесе ықшамдалып, жеңіл термелі әуенмен мақалдап айтылатын болған. Біздің заманымызда өлеңді мәнерлеп оқуды, жаттап алып сөйлеу ырғағына келтіріп айтуды тақпақтап айту (тақпақ айту) дейміз» (Ахметов, Шаңбаев, 1998: 315).

Ал өлеңтанушы З. Ахметовтың сөзімен айтқанда «тақпақтың дыбыс қайталау мен әуезділікке толы шағын айшықты тіркестермен үйлесіп келетін өзінше ерекше ұйқасы болады. Өлең формасындағы бұл типінің сөзді ұйқастырудағы басты сипаттары ретінде мыналарды айтуға болады; жеке өлең аясындағы әрбір сөйлемнің кесінді аяқталып отыратындығы, белгілі синтаксистік құрылымдардың көптеген өлеңдерде

сөз қайталау арқылы қайталанып келіп отыратындығы, сондай-ақ етістік әрқашан өлең (сөйлем) соңында келетіндігі жалпы өлең сөзге тән емес (эпикалық өлеңдерді қоспағанда). Сонымен қоса тақпақ бейнелі, айшықты тіркестер мен оралымдарға байлығымен де ерекшеленеді»(in situ).

Жоғарыдағы пікірлерден біз жаңылтпаштың да, тақпақтың да ұйқассыз өмір сүре алмайтындығын аңғарумен бірге, жалпы өлең өнеріндегі ұйқастың өте маңызды рөлге ие екендігіне тағыда көз жеткіземіз. Ұйқас тақпаққа да, жаңылтпашқа да ортақ негізгі бейнелеу тәсілі. «Алайда тақпақтардың өлеңдік құрылымына қарағанда «жаңылтпаштардың өлең құрылысы тым шағын, қарапайым болып келеді. Онда өлеңдік үйлесім, әсем ұйқастардан гөрі дыбыс ойнату, тіл оралымына ауыр сөздерді термелеу басым болып келеді. Дегенмен ішінара:

Жаңбыр жауып келеді қар аралас,
Бір топ қатын келеді шал аралас.
Тауға қайың бітеді тал аралас,
Бір топ сиыр келеді тана аралас, –

сияқты қара өлең үлгісіндегі шумақтар да кездеседі. Немесе:

Айыр атанды жүк қартайтар,
Семіз қойды май қартайтар.
Күйгелек менің атамды
Жас қартайтпас, ой қартайтар.

тәрізді нақыл деуге келетіндей жаңылтпаштар да бар. Жалпы жаңылтпаштың ұйқасты, үйлесімді тілмен келетін өлеңдік өрнегі де балаларға үлкен ләззат береді » (Ісләмжанұлы, 1995:116).

Алайда, жаңылтпаштың ұйқасына ғана баса назар аударып, оның тілмен сөз тіркестері арасындағы сөз ойнату немесе оқырманы мен тез айтушыларын жаңылдыру міндетіне жете назар аудармасақ, онда жаңылтпаш жанрының жанрлық сипатынан алшақтап кетеміз.

Мысалы:

Аралда бал ара бар,
Аралды бала аралар.
Аңдыған бала ала алар,
Аңырған қайтып бал ала алар.

Бұл жаңылтпашта бірыңғай бас әріптері ұқсас «А» дыбысымен басталатын ассонанс сөздерден құралған ерекшелікті айқын байқауға болады. Ал ассонанс дегеніміз өлең жолдарының әрбір жолындағы сөздердің бірыңғай дауысты дыбыстармен қайталанып келуі екендігі белгілі. Бұл шумақтың одан басқа құрылымдық ерекшелігінде «ара бар», «аралар», «алалар» деген ұйқастардан тұратын тақпақтық

ерекшелікке ие түрлік сипат бар екендігі белгілі. Ал оның құрылымына талдау жасай келе біз ассонастық ерекшелікке ие жаңылтпаш деген қорытындыға келдік. Өйткені «жаңылтпаш қазақ балалар өлең ойындарының ішінде салмақты орын алатын тәрбиелік мәні жоғары, көркемдік кестесі де күрделі жанрлық түрлердің бірі» (Ісләмжанұлы, 1995:116).

Қазақ дүниетанымында ежелден бар, алайда күні бүгінге дейін теориялық тұрғыдан жүйеленбей келген, ойды ойға жеткізу тәсілі болған тақпақтау тәсілінің төркіні ырғақ екендігі белгілі. Ырғақ грек тілінде шамалас, мөлшерлес, сайма-сай деген мағынаны берсе керек. Табиғат дүниесінің өлшемді ырғақсыз болмайтындығын екінің бірі біледі. Адам баласының әрбір басқан қадамынан тартып жүрек соғысына дейін, тіпті мезгілімен келіп, мерзімімен кетіп тұратын жаз бен қыс, көктем мен күз, күннің шығуы мен батуы, толқынның жағаға соғуы мен қайтуы барлығы да түгелдей ырғақ құбылысының ыңғайына бағынышты болып келеді. Міне, дәл осы құбылыстар секілді әдеби жанрдың атасы болған өлең мен тақпақтар да түр ерекшелігі жағынан ырғаққа негізделіп, өзінің өмір сүру мүмкіндігін әйгілеп көрсетеді. Сондықтан біз ырғақ ұғымын болмыс пен қиялдың, қимыл мен құбылыстардың және әуен мен әуездің белгілі бір табиғи заңдылық негізінде қайталануы деп түсінеміз. Жаңылтпаш табиғатында ұйқас пен ырғақ егіздесіп келіп, бір тұтас эстетикалық әсер береді.

Қорытынды. Өлеңді өлең етіп қалыптастыратын ырғақ пен ұйқастың үйлесімділігі көркем шығармаға қойылатын басты шарт болып табылады. Ұйқас өлеңнің сыртқы түріне ғана емес, ішкі сыры мен қырына да тікелей қатысы бар ойды көркемдеп жеткізу амалы болғандықтан, ол өлеңнің сыртқы суреткерлік келбеті үшін ғана емес, ішкі ой-қиял ирімі үшін де ауадай қажет.

Поэзиядағы ұйқас туралы Серік Негимовтің: «Әрине, поэзияда ой образдылықтан ұйқасты бөліп алып қарауға болмайтыны белгілі. Өйткені ойсыз тек сыңғырлаған ұйқас поэзия болмайды. Ал белгілі бір ойды бейнелі түрде жеткізуге ұйқастың атқаратын міндеті өте күшті», (Негимов, 1991: 10) – деген пікірі бұл ойымызды нақтылай түскендей. Сондықтан оны тар мағынасында өлеңдегі ырғақты көркемдейтін құрал, ал кең мағынасында ойды бейнелеп жеткізу тәсілі ретінде қарастырған жөн. Өйткені біз ырғақ пен көркем образды тіл суреті негізінде қалыптасатын ақ өлеңді өлең деп мойындайтын болсақ, онда ұйқас баяндау, пайымдау, түсіндіру, суреттеу, лирика секілді ойды бейнелеу тәсілдерінің бірі ғана болып қалады. Қара сөз өнеріне тән эссе жанрында баяндау мен пайымдау сынды бейнелеу тәсілдері ойды қалай жеткізіп беруге тырысса, ұйқас та өлең мен тақпақ та дәл сондай қызмет атқарады.

Ахмет Байтұрсынұлының пайымдауынша «сөзді жалаң түрінде айтқанда, күш көбінесе зейін жағына салынып, пайым терең, мағына күшті, пікір дәлелді болып айтылған сөз адамның ақылына қонуы көбірек көзделеді. Сөзді көркем түрінде айтқанда, күш көбінесе қиял мен қиыс (түйіс) жағына салынып, сүгіреті толық, меңзеуі мерген, қисыны қызық болып, сөз әсерінің күшімен көңілге ұнауы көбірек көзделеді» (Байтұрсынов, 2003: 87). Сондықтан сөзді жалаң түрінде, тек ұйқасты сөздер тізбегіне ғана сүйеніп ойды білдіру көбінесе тақпаққа ғана тән қасиет болады. Ал жаңылтпаштардағы ұйқас, ең алдымен, тіл ұстарту мақсатындағы үндес сөздер

мен сөз тіркестер болып келсе, одан қала берді тәрбиелік маңызы бар, эстетикалық құндылыққа баулитын сазды сарын болып көзге түседі.

Қорыта айытқанда, жаңылтпаш жанры есте жоқ ескі замандарда пайда болып, кейіннен бала тәрбиесіне тән ойын-сауықтық және педагогикалық мәні бар қызықты жанр болып қалыптасты. Ал қазіргі таңда авторлық шығармашылыққа да өзек болып келе жатқан жанрлық түр болып отыр. «Жаңылтпаштардың өлең құрылысы тым шағын, қарапайым болып келеді. Онда өлеңдік үйлесім, әсем ұйқастардан гөрі дыбыс ойнату, тіл оралымына ауыр сөздерді термелеу басым болып келеді» (Қасқабасов, 2017: 274) деген қағиданы назарда ұстай отырып, жаңылтпаштардың еркін ұйқасып келіп, жүйелі қисын негізіндегі мәтіннен қисынсыздық тудырып, күлкі шақыратын, тыңдарманға эстетикалық ләззат сыйлайтын ерекшелігіне баса мән берген жөн. Сонда ғана жаңылтпаш жанрының жаны болып келетін айтылуы бір-біріне жақын, ұйқасқа бейім сөздер мен сөз тіркестердің тақпақ құрылымындағы ұйқастардан өзгеше екендігін айқын аңғара аламыз.

Түйіндеп айтқанда, ұйқас жаңылтпаш жанрының көркемдік құрылымында аса маңызды рөл атқарады. Ондағы ұйқас басқа шағын жанрлардан өзінше ерекшеленеді. Мұндай дыбыстық үйлесімдер, сөздердің мағыналық қарама-қарсылығына негізделіп, өлеңнің өзінше тартымдылығын туғызады. Сондықтан да жаңылтпаштағы ұйқас ерекшеліктері арнайы зерттеуді қажет етеді. Біз бұл мақалада соның кейбір қырларын сөз еттік.

Даутұлы Т.¹, Матыжанов К.С.²

Института литературы и искусства имени М.О.Ауэзова,

КазГУ имени Аль-Фараби

Алматы, Казахстан

e-mail: dautuly 2019@gmail.com, kmatyghanov@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9532-0909, 0000-0002-7016-0304

Роль рифм в структуре скороговорок

Аннотация. В статье рассматривается важность художественного мышления в воспитании детей с учетом того, что один из малых жанров казахского фольклора скороговорка, помимо собственной воспитательной роли, такой как развитие речи ребенка, учит ребенка эстетическому художественному мышлению. Кроме того, относительно различаются черты традиционных скороговорок и авторские скороговорки, содержание, структура, художественная четкость стихотворения со скороговорками. Во многих случаях особое внимание уделяется воспитательному аспекту скороговорок и говорится, что он пренебрегает наиболее важными аспектами, которые развивают у ребенка способность к художественному мышлению.

В статье иллюстрируются примеры и подробности о различных взглядах и мнения исследователей литературы о рифме. Обилие слов в казахском языке, одно из ценных наследий наших предков, восхвалявших произношение и рифму каждого слова, особенности и свойства рифмы в скороговорке. Это способ передачи идеи, которая напрямую связана не только с внешним видом стихотворения, но и с его внутренними секретами и аспектами, а также со способом художественного выражения языка и мысли. Это показывает потребность стихотворения не только во внешнем художественном образе, но и во внутреннем воображении.

В заключительной части статьи приводятся такие примеры как, слова и словосочетания в скороговорке, которые составлены из твердых и мягких звуков легко рифмируются, иногда звучат забавно и заставляют детей смеяться. Такое явление в скороговорке доставляют детям и взрослым

эстетическое удовольствие. Это наглядно показывает что в жанре скороговорок слова и словосочетания близкие по звучанию, склонные к рифмам отличаются от рифм в структуре стихотворения.

Ключевые слова: жанр, язык, скороговорка, стих, игра, рифм, ритм, слова, воспитание, развивать, ребенок.

Dautuly T.¹, Matyghanov K.S.²

Institute of Literature and Art named after M.O. Auezov,

Kazakh National University named after Al-Farabi

Almaty, Kazakhstan

e-mail: dautuly 2019@gmail.com, kmatyghanov@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9532-0909, 0000-0002-7016-0304

The role of rhymes in the structure of tongue twisters

Abstract. The article examines the importance of artistic thinking in the upbringing of children, taking into account the fact that one of the small genres of Kazakh folklore, the tongue twister, in addition to its own educational role, such as the development of a child's speech, teaches a child aesthetic artistic thinking. In addition, the features of traditional tongue twisters and author's tongue twisters, the content, structure, artistic clarity of the tongue twisters poem are relatively different. In many cases, special attention is paid to the educational aspect of tongue twisters and it is said that it neglects the most important aspects that develop the child's ability to think artistically.

The article illustrates examples and details of the various views and opinions of researchers in the literature on rhyme. The abundance of words in the Kazakh language, one of the valuable heritage of our ancestors, who praised the pronunciation and rhyme of each word, the features and properties of rhyme in tongue twisters. This is a way of conveying an idea that is directly related not only to the appearance of the poem, but also to its inner secrets and aspects, as well as to the way of artistic expression of language and thought. This shows the need for a poem not only for an external artistic image, but also for an internal imagination.

In the final part of the article, examples are given such as words and phrases in tongue twisters, which are composed of hard and soft sounds, rhyming easily, sometimes sounding funny and making children laugh. Such a phenomenon in a tongue twister gives children and adults aesthetic pleasure. This clearly shows that in the genre of tongue twisters, words and phrases that are close in sound, prone to rhymes, differ from rhymes in the structure of the poem.

Keywords: Genre, language development, poem, rhyme, words, tongue twister, game, child.

Информация об авторах:

Даутулы Тұрсынбай, научный сотрудник Института литературы и искусства имени М.О. Ауэзова, докторант КазГУ имени Аль-Фараби. e-mail: dautuly 2019@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9532-0909

Матыжанов Кенжехан Сләмжанұлы., Генеральный директор института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова, доктор филологических наук, член корреспондент НАН РК. e-mail: kmatyghanov@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7016-0304, Scopus ID:57216628445

Әдебиеттер:

Ахметов З. Қазақ өлеңінің құрылысы. – Алматы: Ғылым, 1964. – Б.409. (қазақ)

Әдебиеттану. Терминдер сөздігі. – Алматы: Ана тілі, 1998. – Б.384. (қазақ)

Байсүгірова Ү. Кәсіптік қазақ тілі: оқу құралы / 2-басылымы, стереотип. – Астана: Фолиант, 2018. – Б.232. (қазақ)

Байтұрсынов А. Әдебиет танытқыш. Зерттеу мен өлеңдер. – Алматы: Атамұра, 2003. – Б. 208. (қазақ)

Дала фольклорының антологиясы: Он томдық. – Т. 10: Ғибратты фольклор. Шағын жанрлар. – Алматы: Brand Book, 2020. – Б.472. (қазақ)

Жахан Д. Рәсімдік ойындардың тарихи даму сипаты. // Керуен, № 73(4). – 2021. Б – 4-13. <https://doi.org/10.5387/2078-8134.2021>. (қазақ)

Ислямбекова А., Матыжанов К. (2022). Қазақ балалар ойын фольклорын зерттеудегі көкейкесті мәселелер // Фольклор/ Әдебиет. №28, 57-82 б. (түрік).

- Қасқабасов С.А. Аймұхамбет Ж.Ә. Қазақ фольклоры. – Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2017. – Б.300. (қазақ)
- Матыжанов К. Рухани уыз. Көпшілік оқырман қауымға арналған. – Алматы: Ана тілі, 1995. – Б.144. (қазақ)
- Негимов С. Ақын-жыраулар поэзиясының бейнелілігі. – Алматы, 1991. – Б. 213. (қазақ)

Литература:

- Антология степного фольклора: Десять томов. – Т. 10: Поучительный фольклор. – Алматы: Brand Book, 2020. – С.472. (каз)
- Ахметов З. Казахское стихосложение. А. 1964. – С.409. (каз)
- Байсугурова Ю. Рядовые. Профессиональный казахский язык: учебник / 2-е изд., Стереотип. – Астана: «Фолиант», 2018. – С.232. (каз)
- Байтурсинов А. Литературный справочник. Исследования и стихи. – Алматы: Атамұра, 2003. – С.208. (каз)
- Жахан Д. Характеристика исторического развития ритуальных игр. / Керуен, № 73(4). – 2021. – 4-13 с. <https://doi.org/10.5387/2078-8134.2021> (каз)
- Ислямбекова А., Матыжанов К. (2022). Актуальные вопросы фольклористики казахских детских игр // Фольклор. Эдебиет. № 28. – С. 75-82 (түрк).
- Қасқабасов С. А. Аймұхамбет Ж.А. Казахский фольклор. – Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2017. – С.300. (каз)
- Литературоведение. Словарь терминов. – Алматы: Родной язык, 1998. – С. 384. (каз)
- Матыжанов К. Духовный союз. Для широкой публики. – Алматы: Ана тили, 1995. – С. 144. (каз)
- Негимов С. Образность языка поэта жырау. – Алматы: Наука. 1991. – С.213. (каз)

References:

- Akhmetov Z. (1964) Qazaq oleninin qurilisi [Kazakh versification]. – Almaty. – P.409. (in Russian)
- Baysugurova Y. (2018) Kasıptık qazaq tılı [Ordinary. Professional Kazakh language: textbook] / 2nd ed., Stereotype. – Astana: Foliant. – P. 232. (in Kaz)
- Baytursynov A. (2003) Adebiet tanytqysh [Literary reference book. Research and poetry]. – Almaty: Atamura. – P.208. (in kazakh)
- Compiled and prepared for publication (2020) Anthology of steppe folklore: Ten volumes. – T. 10: Instructive folklore. Small genre. – Almaty: Brand Book. – P.472. (in Kaz)
- Islyambekova A., Matijanov K. (2022) Current Issues of Kazakh Children's Games Folklore Studies // folklore/ Edebiyat. No 28, 75-82 (in Turk)
- Kaskabasov S. A. Aimukhambet Zh.A. (2017) Qazaq folklorı [Kazakh folklore. Textbook for universities] /. – Astana: ENU named after L.N. Gumilyov. – P.300. (in Kazakh)
- Literary criticism. Glossary of terms (1998) (Compiled by: Akhmetov Z., Shanbaev T.) – Almaty: Native language. – P.384. (in Kazakh)
- Matyghanov K. (1995) Ruhani uiz [Spiritual union. For the general public]. – Almaty: Ana tili. – P.144. (In Kazakh)
- Negimov S. (1991) Aqyn-jyraular poeziasynyn beineliligi [The imagery of the language of the poet zhyrau]. Almaty: science. – P.213. (in Kazakh)
- Zhahan D. (2021) Characteristics of the historical development of ritual games. / Keruen, № 73(4). – P.4-13. <https://doi.org/10.5387/2078-8134.2021.4-13> (in Kazakh)